Skrivelse
RS 2026/1731
26 oktober 2026

Till

- Trafikverkets generaldirektör Roberto Maiorana
- Trafikverkets projektgrupp för regeringsuppdraget ”Gotlandstrafiken från 2035”

Region Gotlands priskommission kräver ett perspektivskifte avseende Gotlandstrafiken

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Priskommissionen anser att Gotlandstrafiken inte lever upp till det målet idag och vill med denna skrivelse framföra våra inspel till Trafikverket i arbetet med det aktuella regeringsuppdraget.

Vårt huvudbudskap

- Vi anser att det krävs ett genomgripande perspektivskifte i hur man ser på Gotlandstrafiken. Färjetrafiken måste betraktas som en integrerad del av den nationella infrastrukturen – i praktiken som en förlängning av det statliga vägnätet. Ett sådant skifte skulle innebära att fokus flyttas från vilket driftupplägg som är mest kostnadseffektivt för staten, till vilka förutsättningar som krävs för att Gotland ska ha likvärdiga villkor för tillväxt och utveckling som resten av landet.

Därför kräver vi

- Trafikverket måste i redovisningen av regeringsuppdraget hemställa om ett nytt uppdrag: att utreda och lämna förslag på hur Gotlandstrafiken kan värderas, finansieras och styras som ersättning för en vägförbindelse. Uppdraget ska omfatta:
    - Vilken norm som ska styra utbud, kapacitet och pris i kommande avtal, med syfte att nivåerna härleds ur målet att Gotland ska ha likvärdiga förutsättningar för tillväxt och utveckling som övriga landet.
    - Hur Gotlandstrafiken bör hanteras och finansieras inom ramen för den nationella transportinfrastrukturplanen, mot bakgrund av Trafikanalys bedömning att: *”Trafiken till Gotland bör därför i första hand ses som en ersättning för en fast förbindelse och metodmässigt hanteras mer i linje med andra infrastrukturfrågor, dvs. snarare som ett infrastrukturobjekt.”* (Användning och styrning av anslaget till trafikavtal, Rapport 2012:5).

Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00 vxl
E-post regiongotland@gotland.se

Bg 339-8328 **Pg** 18 97 50-3
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se
facebook.com/regiongotland

Region Gotland

Motivering

Region Gotlands priskommission anser att det finns behov av att utreda de långsiktiga förutsättningarna för Gotlands viktigaste transportinfrastruktur, färjetrafiken, och ser att regeringsuppdraget bidrar i det. Dock anser vi att regeringens avgränsning missar viktiga perspektiv. Priskommissionen ser behov av ett helt nytt sätt att se på färjetrafiken: den måste börja definieras och hanteras som den ersättning för en vägförbindelse som den de facto är. Dit når vi inte inom ramen för detta uppdrag.

Genom att betrakta färjetrafiken som grundläggande infrastruktur snarare än en kostnadspost, förändras hela logiken för finansiering, trafikutbud och biljettprissättning. Utgångspunkten för utformningen av färjetrafiken skulle vara vilken funktion färjetrafiken behöver leverera, och inte som idag, hur kostnaden i kronor och ören kan hållas så låg som möjligt. Strävan i arbetet med färjetrafiken skulle vara ständiga förbättringar, på samma sätt som man arbetar med all övrig transportinfrastruktur i landet inom ramen för arbetet med nationell plan. Biljettpriserna skulle motsvara vad kostnaden är för att köra motsvarande sträcka på väg – vägpriser. Genom att ge Gotland likvärdiga förutsättningar för utveckling som övriga Sverige finns dessutom potentiella samhällsekonomiska vinster att hämta.

Här finns en stark synergi med totalförsvarets behov och kraven på en god beredskap. En robust och prismässigt attraktiv förbindelse är en grundförutsättning för en fungerande samhällsstruktur i både fredstider och kristider.

Vägen framåt

Region Gotlands priskommission är medveten om att en fullständig analys av vad ett perspektivskifte avseende färjetrafiken skulle innebära faller utanför det nuvarande uppdragets avgränsningar. Vi anser dock att det finns starka skäl att jobba vidare utifrån de inspel som presenteras i denna skrivelse. Priskommissionen står gärna till förfogande för vidare dialog och för underbyggnad av dessa perspektiv i arbetets fortsatta skeden.

Denna skrivelse kompletterar de kunskapsunderlag Region Gotland sedan tidigare bistått med, såväl som muntliga inspel vid genomförda möten.[i]

Meit Fohlin (S)
Regionstyrelsens ordförande

Johan Malmros (C)
Regionstyrelsens förste vice ordförande

Saga Carlgren (V)

Håkan Onsjö (M)

Grym Sara Westberger (KD)

Maya Arfvidson (MP)

Ulf Klasson (L)

Lars Engelbrektsson (SD)

[i] Skriftliga underlag från Region Gotland:

- Gotländska ståndpunkter om kommunikationerna till och från Gotland
- Undersökning av färjepriser
- PM – Utredning av statsstöd
- Trafikforum 17/3: Novus resvaneundersökning
- Transportanalys. Gotlands transportvillkor och statens ansvar för robusthet, beredskap och territoriell likvärdighet
- Analys av enkätsvar: Synpunkter om flyg- och färjetrafiken
- OECD:s ö-säkringsverktyg
- PM Trafikverket åsikter prismodell
- Rapport: En svensk landsvägsprincip